



STORTINGET

# Lovvedtak 13

(2020–2021)

(Første gangs behandling av lovvedtak)

Innst. 41 L (2020–2021), jf. Prop. 66 L (2019–2020) unntatt kap. 9, 10, 12, 14 og 16

---

I Stortingets møte 3. november 2020 ble det gjort følgende

## vedtak til lov

om endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, utenomrettslig tvangsekteskap, diskrimineringsvern, skyting mot politiet mv.)

### I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 62 a annet ledd første punktum skal lyde:

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på 2 år eller lavere kan *forfølgningen innstilles* hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale.

§ 67 annet ledd bokstav b og c skal lyde:

- b) overtredelse av straffeloven §§ 231, 234, 266, 268, 273, 321, 322, 324, 332, 333 første ledd, 335, jf. 332 og 333 første ledd, 337, 338 første ledd, 340, jf. 337 og 338 første ledd, 342, 352 første ledd, 361, 363, 365, 371, 372, 374 annet punktum, 378, 392 og 393, og
- c) overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, skatteforvaltningsloven §§ 14-12 og 14-13, utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum, alkoholloven § 10-1 annet ledd, arbeidsmiljøloven § 19-1 annet ledd, *allmenngjøringsloven § 15*, kystvaktloven § 36 annet ledd, viltloven § 56 første ledd annet punktum, forurensningsloven § 78 første ledd og § 79 tredje ledd, produktkontrollloven § 12 første ledd,

svalbardmiljøloven § 99 første ledd første punktum og transplantasjonslova § 23a.

§ 84 første ledd skal lyde:

Dersom det er grunn til å anta at siktede er *utilregnelig etter straffeloven § 20 annet til fjerde ledd*, og har verge, har også denne partsrettigheter.

§ 94 annet ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom det er grunn til å anta at siktede er *utilregnelig etter straffeloven § 20 annet til fjerde ledd*, og har verge.

§ 96 sjuende ledd skal lyde:

Er det grunn til å anta at siktede er *utilregnelig etter straffeloven § 20 annet til fjerde ledd*, skal han ha forsvarer på ethvert trinn av saken.

§ 157 annet ledd første punktum skal lyde:

Disse regler gjelder selv om straff ikke kan idømmes på grunn av reglene i straffeloven § 20.

§ 188 tredje ledd første og annet punktum skal lyde:

Samtykke ved beslutning etter annet ledd er likevel ikke nødvendig når siktede på fengslingsstidspunktet *har en sterkt avvikende sinnstilstand eller psykisk utviklingshemming* og antas å være straffri etter straffeloven § 20 *annet ledd bokstav a eller c, jf. tredje ledd*. Vurderingen av om siktede antas å være straffri etter straffe-

loven § 20 annet ledd bokstav a, jf. tredje ledd må bygge på en entydig sakkyndig utredning.

§ 192 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder når noen mistenkes for overtredelse av straffeloven §§ 323, 326 eller 334.

§ 195 annet ledd skal lyde:

Det samme gjelder når noen mistenkes for overtredelse av straffeloven §§ 162, 323, 326, 334 eller 353.

§ 196 første punktum skal lyde:

Ransaking etter foranstående bestemmelser kan foretas selv om mistenkte ikke kan dømmes til straff på grunn av reglene i straffeloven § 20.

§ 216 a annet ledd første punktum skal lyde:

Kommunikasjonsavlytting kan besluttes selv om straff ikke kan idømmes på grunn av bestemmelsene i straffeloven § 20.

§ 216 m annet ledd første punktum skal lyde:

Romavlytting kan besluttes selv om straff ikke kan idømmes på grunn av bestemmelsene i straffeloven § 20.

§ 216 o annet ledd første punktum skal lyde:

Dataavlesing kan besluttes selv om straff ikke kan idømmes på grunn av bestemmelsene i straffeloven § 20.

§ 251 første ledd skal lyde:

Er det grunn til å anta at siktede er *utilregnelig etter straffeloven § 20 annet til fjerde ledd* og innkalling til hovedforhandling blir unnlatt etter reglene i § 84 annet ledd, kan det bare fremmes sak om overføring til tvungen psykisk helsevern etter straffeloven § 62, tvungen omsorg etter straffeloven § 63 eller om inndragning.

§ 252 annet ledd skal lyde:

Dersom påtalen ikke er ubetinget offentlig, skal det av tiltalebeslutningen fremgå at *særskilt myndighet har begjært påtale, eller at andre vilkår for påtale er oppfylt*.

§ 277 annet ledd skal lyde:

Er flere handlinger forent i én sak, og det for noen av dem skal oppnevnes fagkyndige meddommere etter første ledd, behandles hele saken med fagkyndige meddommere.

§ 409 annet ledd skal lyde:

Er fornærmede under 18 år, helt eller delvis fratatt den rettslige handleevnen, antas å være *utilregnelig etter straffeloven § 20 annet til fjerde ledd*, eller død, gjelder reglene i § 93 g.

§ 459 første ledd skal lyde:

Fullbyrding av frihetsstraff eller samfunnsstraff skal utsettes dersom domfelte er blitt *utilregnelig på grunn av sterkt avvikende sinnstilstand* eller *vedkommendes helsetilstand* ellers gjør fullbyrding utilrådelig.

## II

I lov 20. april 2001 nr. 13 om erstatning fra staten for personskade voldt ved straffbar handling m.m. skal § 1 første ledd fjerde punktum lyde:

Voldsoffererstatning ytes selv om gjerningspersonen ikke kan straffes fordi vedkommende *manglet skyldevne etter straffeloven § 20*, eller det foreligger overskridelse av nødverge som kan føre til straffritak etter straffeloven § 81 bokstav b nr. 2.

## III

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 27 første ledd annet punktum skal lyde:

Det gjelder selv om ingen enkeltperson har utvist skyld eller *har skyldevne etter § 20*.

§ 67 første ledd tredje punktum skal lyde:

Inndragning foretas selv om lovbrysteren *manglet skyldevne etter § 20*, eller ikke utviste skyld.

§ 77 bokstav i skal lyde:

i) har sin bakgrunn i andres religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, *seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk*, funksjonsevne eller andre forhold som støter an mot grupper med et særskilt behov for vern,

§ 87 første ledd skal lyde:

Fristen for foreldelse av straffansvar regnes fra den dag det straffbare forholdet opphørte. Ved overtredelse av §§ 253, 257, 282, 284, 299, 302 eller 304 skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år. *Tilsvarende gjelder ved brudd på plikten etter § 196 til å avverge lovbrudd som nevnt i §§ 282, 284, 299 eller 303.*

§ 91 første ledd tredje punktum og nytt annet ledd skal lyde:

Straffansvaret for overtredelser av §§ 175, 175 b og 355 a foreldes heller ikke såfremt *en dødsfølge inngår i vurderingen av om lovbruddet er grovt*.

*Har noen i samme handling begått flere lovbrudd hvorav ett ikke foreldes etter første ledd, foreldes ingen av lovbruddene.*

§ 96 skal lyde:

§ 96 *Idømt straff som ikke foreldes*

*Idømt straff for overtredelser som nevnt i § 91, foreldes ikke.*

§ 174 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) på grunn av personens religion eller livssyn, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, *seksuelle orientering, kjønn, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* eller nedsatte funksjonsevne.

§ 184 skal lyde:

§ 184 *Krenkelse av representasjonen til en fremmed stat eller mellomstatlig organisasjon*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som her i riket krenker *representasjonen til en fremmed stat eller mellomstatlig organisasjon* ved å

- a) øve vold mot, opptre truende *overfor eller rettsstridig fornærme* en representant for *staten eller organisasjonen eller et familiemedlem som tilhører representantens husstand*, eller  
b) trenge seg inn i, gjøre skade på eller tilsmusse et område, en bygning eller et rom som brukes av en slik representant.

§ 185 annet ledd skal lyde:

Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,  
b) religion eller livssyn,  
c) *seksuelle orientering*,  
d) *kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk*, eller  
e) nedsatte funksjonsevne.

§ 186 første ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som i ervervsmessig eller liknende virksomhet nekter en person varer eller tjenester på grunn av personens

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,  
b) religion eller livssyn,  
c) *seksuelle orientering*,  
d) *kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk*, eller  
e) nedsatte funksjonsevne, såfremt nektelsen ikke skyldes manglende fysisk tilrettelegging.

§ 190 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 190 *Ulovlig befatning med skytevåpen, våpendeler, eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på gravevende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig innføring, *utførsel*, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen, *våpendeler* eller ammunisjon *gitt i eller i medhold av våpenloven, eller tilsvarende pålegg fastsatt i medhold av våpenloven*.

§ 191 overskriften og første ledd skal lyde:

§ 191 *Grov ulovlig befatning med skytevåpen, våpendeler, eksplosiver og utgangsstoffer for eksplosiver*

Grov ulovlig befatning med skytevåpen, *våpendeler*, ammunisjon, eksplosiver eller utgangsstoffer for eksplosiver, straffes med bot eller fengsel inntil 6 år.

§ 196 første og annet ledd skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som unnlater gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge *et lovbrudd* eller følgene av *det*, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig, og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at *lovbruddet* er eller vil bli begått. Avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt og gjelder *lovbrudd* som nevnt i

- a) § 111 (*krenkelse av Norges selvstendighet og fred*), § 113 (*krenkelse av Norges statsforfatning*), § 115 (*angrep på de høyeste statsorganenes virksomhet*), § 117 (*inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner*), § 119 (*landssvik*), § 121 (*etterretningsvirksomhet mot statshemmeligheter*), § 123 (*avsløring av statshemmeligheter*), § 128 (*ulovlig militær virksomhet*), § 129 (*straff for deltakelse mv. i voldelig sammenslutning med politiske mål*), § 131 (*terrorhandlinger*), § 133 (*terrorforbund*), § 138 (*terrorbombing*), § 139 (*kapring av luftfartøy og skip mv.*), § 140 (*forstyrrelse av den sikre drift av luftfartøy og skip mv.*), § 141 (*bruk og utslipp av farlig stoff i tilknytning til luftfartøy og skip mv.*), § 142 (*ulovlig befatning med farlig materiale mv.*), § 143 (*gisseltaking i terrorøyemed*), § 144 (*angrep på en internasjonalt beskyttet person*), § 192 (*anslag mot infrastrukturen*), § 193 (*forbund om anslag mot infrastrukturen*), § 194 (*forstyrrelse av den sikre drift av jernbane og buss*), § 223 (*grov uriktig anklage*), § 238 (*allmennfarlig smittespredning*), § 239 (*allmennfarlig forgiftning*), § 240 (*alvorlig miljøkriminalitet*), § 253 (*tvangsekteskap*), § 255 (*grov frihetsberøvelse*), § 256 (*forbund om grov frihetsberøvelse*), § 258 (*grov menneskehandel*), § 259 (*slaveri*), § 262 annet ledd (*ekteskap med noen under 16 år*), § 274 (*grov kroppsskade*), § 275 (*drap*), § 279 (*forbund om drap eller å volde betydelig skade på kropp og helse*), § 282 (*mishandling i nære relasjoner*), § 283 (*grov mishandling i nære relasjoner*), § 284 (*kjønnslemlestelse*), § 288 (*hensettelse i hjelpeløs tilstand mv.*), § 291 (*voldtekt*), § 295 (*misbruk av overmaktsforhold og lignende*), § 299 (*voldtekt av barn under 14 år*), § 303 (*grov seksuell omgang mv. med barn mellom 14 og 16 år*), § 312 (*incest*), § 314 (*seksuell omgang mellom andre nærstående*), § 327 (*ran*), § 329 (*forbund om ran*), § 355 (*fremkalling av fare for allmennheten*) og § 357 (*forbund om fremkalling av fare for allmennheten*),  
b) militær straffelov §§ 50, 52 eller 96, eller  
c) sikkerhetsloven § 18 a, jf. § 31 fjerde ledd.

Ved overtredelse av §§ 312 eller 314 gjelder avvergingsplikten bare når den fornærmede er under 16 år. Ved overtredelse av §§ 299 eller 303 gjelder avvergingsplikten ikke dersom vilkårene i § 308 er oppfylt.

§ 196 nytt fjerde ledd skal lyde:

*Tredje ledd bokstav b gjelder ikke dersom fornærmede er mindreårig og den som unnlater å avverge er barnets forelder, steforelder, fosterforelder eller en annen som har daglig omsorg for barnet.*

§ 257 første ledd bokstav b skal lyde:

b) *tvangsarbeid eller tvangstjenester, herunder tigging,*

Ny § 260 a skal lyde:

§ 260 a *Utleie av lokaler til ulovlig utnyttelse av noens arbeidskraft*

*Den som leier ut lokaler som skal brukes til graverende eller gjentatt ulovlig utnyttelse av noens arbeidskraft, straffes med bot eller fengsel inntil 3 år. Den som grovt kan bebreides for ikke å ha forstått at lokalene skulle brukes på nevnte måte, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.*

§ 262 skal lyde:

§ 262 *Brudd på ekteskapsloven mv.*

Den som inngår et ekteskap til tross for at han allerede er gift, straffes med bot eller fengsel inntil 1 år.

Den som inngår ekteskap med noen under 16 år, straffes med fengsel inntil 3 år. På samme måte straffes den som etablerer en ekteskapslignende forbindelse som nevnt i § 253, med noen som er under 16 år. Den som var uvitende om at fornærmede var under 16 år, kan likevel straffes hvis *vedkommende* på noe punkt kan klandres for sin uvitenhet. Straff kan bortfalle dersom ektefellene er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 264 annet punktum skal lyde:

Ved avgjørelsen av om trusselen er grov skal det særlig legges vekt på om den er rettet mot en forsvarsløs person, om den er fremsatt uprovosert eller av flere i fellesskap og om den er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, *seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* eller nedsatte funksjonsevne.

§ 272 første ledd bokstav e skal lyde:

e) er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, *seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* eller nedsatte funksjonsevne, eller

§ 274 første ledd bokstav e skal lyde:

e) er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, *seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* eller nedsatte funksjonsevne, eller

§ 284 tredje ledd oppheves.

§ 305 skal lyde:

§ 305 *Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år*

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.
- tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser.

§ 316 skal lyde:

§ 316 *Kjøp av seksuelle tjenester fra voksne*

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som

- skaffer seg eller en annen seksuell omgang eller handling ved å yte eller avtale vederlag,
- oppnår seksuell omgang eller handling ved at slikt vederlag er avtalt eller ytet av en annen, eller
- på den måten som beskrevet i bokstav a eller b får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 332 første ledd tredje punktum skal lyde:

Heleri straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av *manglende skyldene etter § 20.*

§ 337 tredje ledd skal lyde:

Hvitvasking straffes selv om ingen kan straffes for handlingen som utbyttet stammer fra på grunn av *manglende skyldene etter § 20.*

§ 352 første ledd bokstav c skal lyde:

- om det var motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, *seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk* eller nedsatte funksjonsevne, og

§ 355 skal lyde:

§ 355 *Fremkalling av fare for allmennheten*

Med fengsel fra 2 år inntil 15 år straffes den som forårsaker brann, oversvømmelse, sprengning, sammenstyrting, sjøskade, jernbaneulykke, luftfartsulykke eller lignende ulykke, som lett kan medføre tap av menneskeliv.

Ny § 355 a skal lyde:

§ 355 a *Grov fremkalling av fare for allmennheten*

*Grov fremkalling av fare for allmennheten straffes med fengsel inntil 21 år. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov skal det særlig legges vekt på om den har hatt til følge tap av menneskeliv.*

§ 374 skal lyde:

§ 374 *Grovt uaktsomt bedrageri*

Grovt uaktsomt bedrageri som nevnt i §§ 371 og 372 straffes med bot eller fengsel inntil 2 år.

IV

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten skal § 12 annet ledd nr. 2 første punktum lyde:

på grunn av reglene i straffeloven § 20 *ikke* kan dømmes til straff for en handling som kvalifiserer for registrering.

V

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De ulike endringene kan settes i kraft til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.
3. Endringene i straffeloven §§ 87, 91 og 96 får virkning i tilfeller der straffansvaret ikke er foreldet ved ikrafttreddelsen.

**Tone Wilhelmsen Trøen**

president





